

A HARDERWIJKI EGYETEM MAGYAR- ORSZÁGI HALLGATÓI.

Az 1648-ban megnyílt s e század elején 1818-ban megszűnt harderwijki egyetem összes iratai jelenleg az arnhemi levéltárban őriztetnek, hol 1889 tavaszán személyesen másoltam le az eredeti anyakönyvekből az alábbi adatok azon, nagyobb részét, mely a hallgatók és a tudorrá promoteáltak névsorát képezi. Ha időm engedte volna, az egyetem fenmaradt okmányai közt bizonyára még sok, minket érdeklőt talállok vala, így azonban meg kellett elégednem azokkal a feljegyzésekkel, melyeket Baumannak az egyetem történetét tárgyaló «Geldersche hoogeschool» című, jeles munkája reánk vonatkozólag magában foglal. Az ifjak névsora a következő:

1648 szept. 29. Michaël Tophæus Hungarus. Sacr. Th. St. — Okt. 26. Colomannus Justus Hungarus. Sacr. Th. St.

1649 márcz. 18. Petrus Bacca Satmari Hungarus. Th. Stud.

1651 ápr. 3. Johannes Apatzai Transsylvanus. Th. St.

1661 nov. 1. Franciscus Szaki Ungarus. SS. Theol. candidatus.

1662 márcz. 9. Andreas Ternyei Ungarus. SS. Theol. Candidatus et minister.

1667 nov. 8. Franciscus Sakius Samaria Ungarus, theologiæ candidatus.

1685 jun. 22. Thomas Dentulini, Drithoma-Hungarus, Candid. Medicinæ.

1689 okt. 8. Lucas Sculer, Corona-Transylvanus, medic. Candidatus.

1701 jul. 18. Michael Aloysius Sinapius Scalicio-Hungarus Med. Cand.

1711 máj. 21. Johannes Georgius Vette Cibinio-Transylvan. Med. Cand.

1728 szept. 6. (gratis) Samuel Veszpremi Debrecino Hungarus S. S. Th. Stud. (1729. májusban «de usu ignis Sabbathis interdicto» tartott értekezések közül a IV.-et védte Ens Péter elnöklete alatt. L. Sepp Keresztély: Johann Stinstra. I. 70.)

1729 szept. 10. Stephanus Setze Debrecino Hungarus. Theol. Stud. — Samuel Veszpremi Debrecino Hungarus. Theolog. Stud.

1738 okt. 6. Michael Jantsó. Transylvano-Hungarus. Theol. Stud. — Johannes Pelsötzi. Transylvano-Hungarus. Theol. Stud.

1740 okt. 15. Samuel Imreh, Épfalva-Hungarus. Th. St. — Stephanus Scabó, Medio-montensis Hungar. Th. St.

1742 szept. 10. Stephanus Herepei Hungarus. Theol. Stud. —
Stephanus Dési Hungarus. Theol. Stud.

1744 szept. 29. Samuel M. Wasarhelyi Hungarus S. S. Th.
Stud. — Ladislaus Henter Transilvano-Siculus S. S. Th. Stud.

1746 szept. 18. Stephanus Tooldie Transylvan. Hungarus. Theol.
Stud. — Szept. 19. Stephanus Cowasnay Transylv. Hungarus.
Theol. Stud.

1748 okt. 29. Johannes Sz. Bibatzfalvi Hungarus. Theol. Stud. —
Andreas Wisolli Hungarus Theol. Stud.

1750 szept. 7. Samuel Nagy Hungarus. Theol. Stud.

1753 febr. 28. Joannes N. Ury Kőrösino Hungarus. Philos.
Candid. — Máj. 29. Paulus Gyongyossi a Petteni Nobilis Hungarus.
medicinæ candidatus.

1755 jun. 18. Johannes Vry Korosino Hungarus. Philos. Doctor.
Theol. Candidatus.

1757 aug. 7. Adamus Ballogh Matolts. Hungarus. S. S. Theol. St.

1762. Alexander Salonthay de Salontha Nobilis Hungarus. Jur.
Candid.

1768 aug. 28. Petrus Hermannus D'Arlandy, ex Sœnvekaszy (!)
Hungarus. Medic. Stud.

1769 ápr. 7. Josephus Batori, Rosnavia-Hungar. S. S. Theol.
Stud. — Jun. 23. Stephanus Batai (Bertzi); Tata-Hungarus V. D.
M. S. S. Th. Stud.

1774 decz. 19. Stephanus Soos, Transsylvan. Claudiopolitanus.
Theol. Stud.

1790 ápr. 17. Paulus Szalai, Nagy-Körös. Hungarus. S. S. Theol.
Studios.

Ezek közül doctorrá promoveáltattak :

1667 decz. 12. *Franciscus Sakius*, Pannonia-Ungarus, Dispu-
tans publice de Melchizedeco, privatim in concl. Acad. apertis januis,
gratis est promotus SS. Theologiæ Doctor, promotore Samuele
Diestio.

1685 jun. 22. *Thomas Dentulini*, Drithoma Hungarus, per uni-
versam medicinam examinatus, explicuit Hippoc. aphor. 5. Sect. 5.
et paralyisin. Disputavit de refrigeratione extremorum. Promotor van
Thiel, assessores Meier, Gessler, Thiel.

1688 aug. 11. *Daniel Hestert*, Betulensis, Transylvanus, exa-
minatus per totam medicinam exposuit Hipp. Aph. 15. Sect. 1. et
de variis morborum casibus disseruit. Disput. habuit de Jetero, pro-
motor van Thiel, assessor Thiel.

1689 okt. 10. *Lucas Sexler* (!) Corona-Transylvanus. Examinatus
per totam medicinam Aphoris. Hippoc. 7. Sect. 5. et naturam chlo-

rosis resolvit, et disput. de Febribus ventilavit, promotor Engelbert Edingh med. Doct. ad hunc actum vocatus assessor Joh. Meier.

1711 máj. 11. *Johannes Georgius Vette* Cibinio Transylvanus med. doct. examinatus per totam medicinam exposuit Cat. de Schizzo Lienis et aphor. LXVIII. Sect. V-tæ et aphor. LIV. Sect. VII-tæ Hipp. habuitque disput. Med. de Catameniis. Promot. Westenbergio Med. Assessor. Meier van Houten.

1753 márcz. 16. *Johannes N. Ury*, Körösino Hungarus in Philosophia examinatus resolvit Euclidis Prop. 34. Elem. 1. et theses 1. An datur attractio 2. an mens semper cogitat? — Supra nominatis tribus (ennek és két nem magyar ifjúnak, kik szintén az nap vizsgáztak) præstantissimis et eruditionis omnigenae laude florentibus viris juvenibus præsentate toto Senatu, excepto Schrodero data est licentia adipiscendi A. L. Magisterium et grad. Doctoratus in Philosophia.

1753 jun. 1. *Paulus Gyöngyössi a Petteny*, Cassovia Hungarus, in Medicina examinatus, casum habuit de Cachexia, explicuit et defendit aphorismos Hippocratis 52. et 53. Sect. 5. Licentia ipsi data est publica disputatione habita grad. adipiscendi medicinæ Doctoris a D. de Gorter, præsentibus plerisque Professoribus. — Jun. 4. *Paulus Gyöngyössi a Petteny*, Cassovia Hungarus publice pro gradu in Medicina doctorali disputavit de Empiricis Remediis et promotus est post præviam oratiunculam a Davide de Gorter, præsentibus omnibus.

1755 jun. 25. *Johannes Vri* Körösino Hungarus. Phil. Doctor per universam Theologiam examinatus explicuit Psalm. 2. 7. et Rom. 5. 1. Licentiam adeptus est publice pro Gradu disputandi Promotore constituto T. Scheltinga, præsentibus omnibus reliquis Professoribus, excepto Cremero. — Jun. 28. *Johannes Vri* Körösino Hungarus. Phil. Doctor publice pro gradu Doctoratus in S. S. Theologia disputavit, habita Dissertatione inaugurali de Rege feliciter regnante שורל. Promotus est publice et præmisso Sermone a Th. Scheltinga, omni Senatu præsentate.

1762 okt. 5. *Alexander Solonthay de Salontha* Nobilis Hungarus, Juris Candidatus disputavit de Rege Romanorum juxta auream Bullam vivo imperatore indistincte non eligendo. Exposuit L. XXVIII. Pand. in off. Testam. LXX. Cod. de Negotiis gestis. Examinatus et Doctor creatus fuit Promotore Pagenstechero. Assessores fuerunt Graeuwen et Lommius.

Közlöm immár a Bouman művéből vett adatokat, hű fordításban.

Az úgynevezett «Fraterhuis»-ban ugy a bel-, mint a külföldi

studensek közül kaptak némelyek szabad lakást és más jótéteményeket. Ezek között voltak magyarok is (I. k. 362. l.). A külföldi studensek közt, a kik különösen Meier és Cremer alatt Harderwijkbe jöttek, kiváló figyelmet érdemelnek a magyarok. Azon nagy szolgálatok közt, melyeket Németalföld az európai protestantismusnak a XVI. és XVII. században tett, kétségen kívül az is egyik, hogy a Magyarországból jött számos theologust akadémiáin nevelé, minden módon segélyezé és ezzel azt eredményezé, hogy azok hazájokba visszatérve, elnyomott hitsorsosaikat theologiai oktatásban és evangéliumi vigaszban részesítették. Alig kell mondani, hogy a harderwijki egyetem, mely oly korlátolt anyagi viszonyok közt volt, gazdag testvéreivel a szeretet e művében lépést nem tarthatott. Mindazáltal tőle telhetőleg tett. Az 1692-től kezdődő időszak első éveiben a körülmények nem engedték eme studenseknek az egyetem részéről való gyámolítását. A kik jöttek, a Fraterhuisban lakást, a Veluwe-helyiségben pedig némi jótéteményt nyerhettek. De 1729-től már vannak jelentések különféle segélyekről, melyekről a gondnokok gondoskodtak. Később egy fontos lépés tétetett. Ugyanis 1737 máj. 17-én elhatározták a gondnokok, hogy két magyar studensnek, akik a Fraterhuisban láttatnak el, ezenkívül évenként 50 frtot adnak. Később egy harmadik ilyen segély is életbe lépett, 1743-ban pedig az enyedi tanári kar sürgős kérésére a segélyt 75 frtra emelték. Néha más módon is segítettek az ifjakon, például az általuk nyilvánosan védelmezett és az egyetemi előljáróknak ajánlott dissertatiók ajánlásáért tiszteletdíjakkal. A tanács általában véve jóindulatát érezte e szegény idegenekkel. Egyszóval tehetősége arányában Gelderland együtt működött a többi holland tartományokkal, hogy a sanyargatott magyar egyházat derék lelkészekkel segélyezze. (II. k. 189—190. l.) — A mikor magyar studensek érkeztek, a gondnokok gondoskodtak róluk. Kitűnik ez többi közt a levélváltásból, mely 1773-ban történt köztök s a híres akadémiai tanár, Szathmári Pap Mihály közt, kinek nem egy holland társaság koszorúzta műveit. Tudomására hozták ugyanis írásbelileg, hogy készek az ő kérésére két honfitársa részére, a kik az egyetem látogatására jönnek, évi segélyt juttatni. Később, 1790-ben elhatározták a gondnokok, a tanács ajánlatára, hogy Szalai P. magyar studensnek jelentékeny adományt juttassanak. Ezen határozatot a Veluwe-helyiség igazgatóságával közölve, kérték azt egyszersmind, hogy, mint régtől fogva, működjenek most ennek eltartásában közre, amint ez előbb a Fraterhuisban való szabad lakással teljesítettett, az 1737. és 1743. évi határozatok szerint. (II. k. 407. l.)

ZOVÁNYI JENŐ.